

RYHMÄ 1: Sosiaalipedagogiset toimintatavat kasvun tukena

pj. Elina Nivala

Työryhmään oli koottu kolme esitystä, jotka kaikki tarkastelivat kasvua tukevia ja luonteeltaan sosiaalipedagogisia toimintatapoja. Esitykset erosivat toisistaan sen suhteen, oliko tarkastelussa toimintatapa, jota on tutkimuksellisesti kehitetty (myönteinen tunnistaminen), vai toimintatapa, jonka kehittämisen taustalla on tutkimustietoa tietystä ilmiöstä ja sen pohjalta toimintatapaa on kehitetty tietynlaiseksi (ryhmäilmiö), vai tarkasteliko esitys tutkimusta, jonka kohteena on ollut tietty toimintamuoto ja sen kasvatukselliset merkitykset (hiphop). Joka tapauksessa kaikki esitykset herättivät ajatuksia siitä, millaisia käytännöllisiä muotoja sosiaalipedagoginen ajattelu voi saada toiminnassa.

Työryhmän työskentelyn aloitti **Riikka Korkiamäki** Tampereen yliopiston Porin yksiköstä. Hän esitteli parhaillaan käynnissä olevan tutkimushankkeen kehittämää ”myönteisen tunnistamisen” toimintatapaa tai näkökulmaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja ulkopuolisuuden ehkäisemiseen. ”Myönteisen tunnistamisen” teoreettisena taustana ovat tunnustussuhdeteoriat. Taustalla vaikuttavat myös empiirisen kouluetnografisen tutkimuksen tulokset, joissa näkyy koulun ammattilaisten taipumus nähdä lapset huolenaiheiden ja ongelmien kautta. Vastavoimaksi tälle taipumukselle on tutkimushankkeessa kehitetty yhteistyössä lasten ja nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten ja hallinnon toimijoiden kanssa ”myönteistä tunnistamista”. Kyse on toimijoiden asenteesta ja sen aikaansaamista käytännöistä, joissa lapset ja nuoret tulevat nähdyiksi ja kuulluiksi siten kuin he kussakin tilanteessa haluavat tulla tunnistetuiksi.

Riikan esitys herätti innostuneen keskustelun, jossa monet osallistujat toivat esiin mahdollisuuksia soveltaa ”myönteisen tunnistamisen” toimintatapaa eri toimintaympäristöissä ja eri ihmisryhmien parissa. Yhdessä totesimme, että kyse on toimijan asenteesta, miten hän näkee ja kohtaa ihmiset työssään. Riikka vahvisti havainnon, että monet toimivat tämänkaltaisella työotteella eikä hänen tutkimushankkeessaan olekaan keksitty varsinaisesti uutta työtapaa, vaan ”myönteinen tunnistaminen” on uusi nimi ajattelu- ja toimintatavalle, joka on monille ominainen. Nimeäminen auttaa tekemään sen tietoisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi osaksi työtä ja tarjoaa sille teoreettiset raamit, tässä tapauksessa tunnustussuhdeteoriat, joihin tukeutuen työtään voi kehittää.

Työryhmän toisen esityksen piti **Antti Maunu** Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:stä. Hän esitteli käytännöllisen toimintamallin, sosiaalipedagogisen työkalupakin, nuorten yhteisöllisyyden tukemiseksi. EHYT ry:n Ryhmäilmiö-malli on koulutuskokonaisuus, joka on kehitetty nuorten kanssa työskenteleville aikuisille tukemaan heidän valmiuksiaan edistää nuorten yhteisöjen rakentumista. Sitä on sovellettu ammatillisissa oppilaitoksissa. Mallin kehittäminen perustuu tutkimustietoon ensinnäkin yhteisöllisyyden terveyttä ja hyvinvointia yleisellä tasolla tukevista vaikutuksista ja toiseksi toimintaympäristöön liittyen yhteisöllisyyden opintomenestystä tukevista ja käytöshäiriöitä ehkäisevistä vaikutuksista.

Antin esitys kirvoitti keskustelua siitä, miten haastavaa nuorten yhteisöllisyyden tukeminen voi olla aikuisille, jotka saattavat itse olla sosiaalisesti syrjäytyneitä omassa työyhteisössään, esimerkiksi sähkö-Sepoilte, jotka istuvat päivän omassa kopissaan, syövät siellä evänsä, juovat termarikahvinsa ja tulevat ulos vain opettaakseen opiskelijoille ne tekniset taidot, joista katsovat edustamansa alan ammatillisen osaamisen rakentuvan. Ryhmäilmiön kaltaisen toimintamallin toimivuuden keskeisenä haasteena onkin saada sähkö-Sepot kokemaan, että nuorten kasvun ja yhteisöllisyyden tukeminen on heidänkin tehtävänsä ja että he voivat kehittää valmiuksiaan tämän tehtävän toteuttamiseen. Antin kokemuksen mukaan sähkö-Sepotkin on mahdollista saada mukaan ja yleensä viimeistään kolmannella kerralla hiljaisetkin rohkaistuvat puhumaan.

Työryhmän kolmannen esityksen piti **Hanna Parviainen**, joka esitteli Itä-Suomen yliopistossa tekemäänsä pro gradu -tutkielmaa hiphopista kasvun areenana monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Tutkimuksessaan hän tarkasteli hiphop-kulttuurin merkityksiä nyky-yhteiskunnassa ja sitä, miten hiphop tukee nuorten kas-

vua ja oppimista. Tutkimuksen aineistona olivat hiphop-työpajoihin osallistuneiden nuorten sekä työpajoja ohjanneiden hiphop-artistien haastattelut. Hiphopin kasvatuksellinen merkitys toteutuu tutkimustulosten mukaan siinä, miten toimintaan osallistuminen voi tukea nuorten persoonallisen identiteetin vahvistumista ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, sekä siinä, että nuoret saavat toiminnassa vaikuttamisen kokemuksia ja oppivat käyttämään kieltä luovasti.

Hannan esitys yhdistyi keskusteluissa edelliseen Antin esitykseen, kun osallistujat alkoivat pohtia hiphop-ryhmiä nuorten yhteisöinä ja yhteisöllisyyden vahvistajina. Esiin nousi kysymys ryhmän ohjaajan merkityksestä ja roolista ryhmässä. Hannan tutkimuksessa nuoret olivat kokeneet hyvin tärkeäksi sen, että ohjaaja on sisällä samassa kulttuurissa kuin he, ja ohjaaja näytti saavuttavan arvostuksensa ja auktoriteettinsa hiphop-osaamisensa perusteella. Keskustelussa tuli esiin myös toisenlainen esimerkki, jossa nuorten musiikkityöpajojen ohjaajina oli toiminut musiikin osaajia, jotka eivät olleet välttämättä saman musiikkityylin edustajia kuin osallistuneet nuoret, mutta tällainenkin kuvio oli ollut toimiva. Ehkä keskeistä onkin, että tämänkaltaisessa toiminnassa on mukana aikuinen, joka on nuorille luotettava ja turvallinen ja osaa tukea sekä heidän taitojensa kehittymistä että heidän kasvuaan. Mielenkiintoista oli, että hiphop-työpajojen ohjaajat eivät välttämättä kokeneet itseään kasvattajiksi, mutta tämän arvelimme johtuvan enemmän siitä, miten kasvattaminen käsitteenä ymmärretään, kuin siitä, mitä ohjaajat todella kokivat tekevänsä.